TruStone Internationaal MVO | SER

Initiatief TruStone
Samen werken aan verantwoorde natuursteen

JAARRAPPORTAGE | April 2022

JAARRAPPORTAGE | April 2022

TruStone Internationaal MVO | SER

Initiatief TruStone

Samen werken aan verantwoorde natuursteen

Inhoudsopgave

Voorwoord 4

1. Achtergrond 7

1.1 Het Initiatief TruStone in het kort 7
1.2 Rapportage over het tweede jaar 7

2. Impressies van de natuursteenketens 9
2.1 Bedrijven 9
2.2 Herkomst 9
2.3 Materialen 11
2.4 Risico's 12

3. Resultaten jaar 2 14
3.1 Vraag 14
3.1.1 Deelname aanbestedende diensten 14
3.1.2 Toepassing Internationale Sociale Voorwaarden 15
3.1.3 Ondersteuning 15
3.2 Aanbod 17
3.2.1 Deelname bedrijven 17
3.2.2 Implementatie due diligence 18
3.2.3 Ondersteuning 26
3.3 Samenwerking internationaal 27

4. Ambities voor jaar 3 29
4.1 Vraag 29
4.1.1 Publieke projecten 29
4.1.2 Business to Business 29
4.1.3 Consumentenmarkten 30
4.2 Aanbod 30
4.2.1 Implementatie due diligence 30
4.2.2 Verantwoorde productie 32
4.3 Samenwerking internationaal 33
4.4 Midterm review 33

Colofon 34

Voorwoord

Voorwoord

In dit tweede jaar van de implementatiefase van het Initiatief Trustone werd voor de deelnemende partijen verder duidelijk dat de ondertekening inspanning vereist. Sommige bedrijven zetten grote stappen richting volledige implementatie van OESO-richtlijnen. Voor andere bedrijven blijkt het omzetten van de onderhandelde afspraken naar de praktijk ingewikkeld. Dit laatste laat goed de uitdaging zien om normen van internationale organisaties te vertalen naar de werkvloer van kleine en middelgrote bedrijven. Wat mij treft, is in hoeverre de bedrijven het blijven omarmen en gezamenlijk de transitie richting verantwoord handelen op internationale markten voortzetten. De gezette handtekening betekent iets.

Wat mij ook treft, is in hoeverre alle convenantspartijen gezamenlijk deze uitdagingen erkennen en zich inzetten om te ondersteunen waar mogelijk. Laten we ons ook realiseren dat de COVID-19-pandemie een rol blijft spelen bij de uitvoering van het convenant. Men kan simpelweg niet reizen om lokaal de dialoog aan te gaan. Om bedrijven te helpen toch in voldoende mate invulling te geven aan hun ketenverantwoordelijkheid worden bedrijven meer betrokken bij projecten en online dialogen met partijen en lokale belanghebbenden, zodat men gezamenlijk de verschillende uitdagingen het hoofd kan bieden. Overigens zijn we ons in het Initiatief ervan bewust dat de impact van de pandemie op de mensen die werken in groeven en fabrieken zeer groot is.

In die zin is het ook belangrijk dat bij aanbestedende diensten de processen worden ingericht die internationaal maatschappelijk verantwoorde inkoop stimuleren. Het Pilotproject ISV natuursteen is dit jaar afgerond en heeft veel kennis en ervaring opgeleverd voor een effectieve toepassing van Internationale Sociale Voorwaarden bij aanbestedingen. Samenwerking en dialoog zijn ook hier kernbegrippen.

De gevolgen van de pandemie en daarmee gepaard gaande hoge prijzen van transport merken we ook in de markt. Desondanks zijn deelnemers aan het Initiatief vastbesloten om te blijven werken aan een verantwoorde natuursteensector. Ik ben trots dat ook buiten Vlaanderen en Nederland het Initiatief opvalt. Gesprekken zijn voorzichtig begonnen om de samenwerking aan verbetering van omstandigheden verder in Europa uit te breiden.

Het Initiatief TruStone loopt in zijn huidige vorm door tot eind 2024. We zijn goed onderweg om van het Initiatief een succes te maken. Dit is vooral mogelijk omdat aanbestedende diensten, inkopers bij bouw-, tuin-, en keukenbedrijven, importeurs,

verwerkers, overheden, vakbonden en ngo's begrijpen dat ieder zijn rol heeft binnen het systeem van de handel en verwerking van natuursteen met respect voor milieu en mensenrechten. Bij deze een uitnodiging aan nog niet betrokken partijen om alsnog aan te sluiten. Doordat er proactief en gezamenlijk gezocht wordt naar hoe het wel kan, vertalen we de woorden van het convenant en de internationale richtlijnen uiteindelijk naar betere werk- en leefomstandigheden voor de mensen in en om de groeves en verwerkende fabrieken.

Pieter van der Gaag
Voorzitter Initiatief TruStone

Jaarrapportage

1 Achtergrond

1.1 Het Initiatief TruStone in het kort

Het Initiatief TruStone is op 1 oktober 2019 van start gegaan. In het Initiatief werken Nederlandse en Vlaamse sectororganisaties, bedrijven, vakbonden, ngo's en overheden samen aan verbeteringen van sociale en milieuomstandigheden bij de winning en verwerking van natuursteen. De Nederlandse Sociaal-Economische Raad (SER) faciliteert deze multi-stakeholder samenwerking.

Internationale richtlijnen op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) vormen het uitgangspunt voor het Initiatief, zoals de beginselen van de Verenigde Naties voor Bedrijfsleven en Mensenrechten, de Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en de fundamentele arbeidsnormen van de International Labour Organization (ILO).

Bedrijven die natuursteen importeren, verwerken en/of verkopen, kunnen zich bij het Initiatief aansluiten. Aanbestedende diensten, die natuursteen inkopen, kunnen eveneens lid worden.

Van importerende bedrijven wordt verwacht dat zij hun *due diligence* uitvoeren. Due diligence is een proces waarmee bedrijven risico's identificeren en aanpakken om negatieve effecten op maatschappij en milieu als gevolg van hun handelen te voorkomen. Dit betekent concreet dat bedrijven in de natuursteensector op een systematische manier onderzoeken of zij rechtstreeks, of via de keten van hun leveranciers of afnemers, in verband staan met schade die ergens in de keten wordt toegebracht aan mens, dier, natuur of milieu. Het gaat daarbij niet alleen om feitelijke schade, maar ook om het risico dat er schade kan ontstaan. Bedrijven die hun betrokkenheid bij schade, of het risico daarop, hebben geconstateerd, moeten daartegen maatregelen nemen. Due diligence is niet een eenmalige actie: het is – als onderdeel van de bedrijfsvoering – een continu proces.

Van verwerkende bedrijven en aanbestedende diensten wordt verwacht dat zij de importeurs bevragen en uiteindelijk uitsluitend natuursteen inkopen waarvan de winning en verwerking voldoet aan de normen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen uit de internationale richtlijnen.

De deelnemende bedrijven en aanbestedende diensten staan er hierbij niet alleen voor. De kracht van het Initiatief is dat bedrijven, hun brancheorganisaties, de overheid, vakbonden en maatschappelijke organisaties hun krachten bundelen om de problemen gezamenlijk aan te pakken.

1.2 Rapportage over het tweede jaar

Deze rapportage gaat over het tweede convenantsjaar, dat loopt van 1 oktober 2020 tot en met 30 september 2021.

Het verslag is grotendeels gebaseerd op gegevens en waarnemingen die bedrijven vertrouwelijk hebben aangeleverd in een speciaal ontwikkelde webtool. Bedrijven zijn zelf verantwoordelijk voor de betrouwbaarheid daarvan. In sommige gevallen is bewijsmateriaal meegeleverd, zoals auditrapporten. Het verslag is voor een ander deel gebaseerd op rapporten van maatschappelijke organisaties.

De rapportages van de bedrijven worden beoordeeld door het onafhankelijke secretariaat van het Initiatief TruStone, dat is ondergebracht bij de SER. Bij de beoordeling wordt gebruik gemaakt van een beoordelingskader dat door de convenantspartijen is vastgesteld. De vereisten vanuit het beoordelingskader worden hoger naarmate een bedrijf langer is aangesloten. Hoofdstuk 3 gaat hier nader op in.

2 Impressies van de natuursteenketens

Dit hoofdstuk geeft een beeld van de herkomst van natuursteen dat door Nederlandse en Vlaamse bedrijven wordt geïmporteerd en van de risico's die door de bedrijven bij de winning en verwerking ervan zijn geconstateerd.

Dit beeld ontwikkelt zich in de tijd. Deelnemende bedrijven voeren due diligence stapsgewijs in. Daarbij geldt voor het in kaart brengen van de toeleveringsketen een tijdpad dat door partijen is vastgesteld: bedrijven moeten na twee jaar onder meer inzicht hebben in ten minste 50 procent van de groeves waar de natuursteen is gewonnen en in 75 procent van de fabrieken waar de materialen zijn verwerkt. Gemiddeld kennen bedrijven die nu twee jaar lid zijn 56 procent van hun groeves en 84 procent van hun fabrieken. Hoe completer dat beeld is, hoe effectiever zij kunnen bijdragen aan verbeteringen. Hoofdstuk 3 gaat hier nader op in.

2.1 Bedrijven

De natuursteensector in Nederland en Vlaanderen bestaat uit enkele honderden bedrijven die natuursteen importeren en/of verwerken. De meeste bedrijven die lid zijn van het Initiatief TruStone zijn als groothandel en/of importeur actief op verschillende deelmarkten zoals grafmonumenten, keukenbladen of publieke projecten, zoals pleinen, gevels en kades. Enkele bedrijven zijn gespecialiseerd in een van deze producten.

Veruit de meeste bedrijven worden gerekend tot het midden- en kleinbedrijf (MKB) of kleine en middelgrote ondernemingen (KMO). Het aantal ketens per bedrijf – oftewel het hele proces van groeve tot gebruiker – loopt uiteen van enkele tot vele tientallen:

- Minder dan 5 ketens: 3 bedrijven
- Tussen 5 en 10 ketens: 9 bedrijven
- Tussen 10 en 50 ketens: 14 bedrijven
- Meer dan 50 ketens: 2 bedrijven.

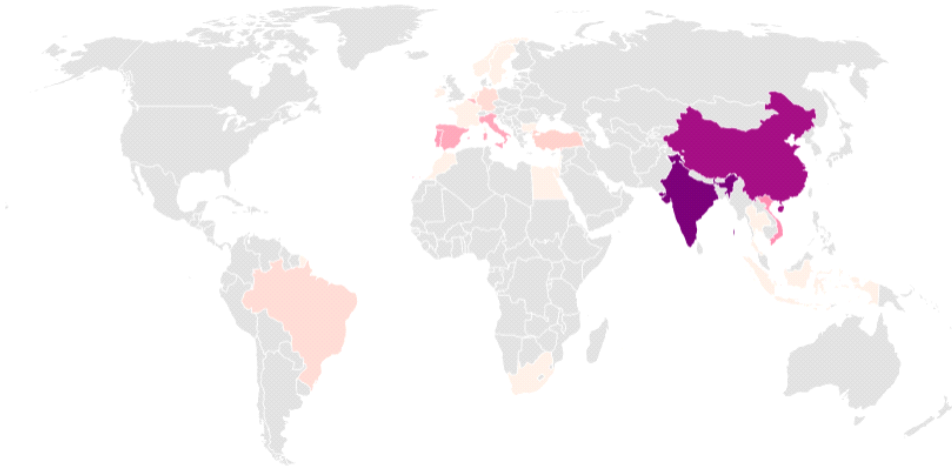
2.2 Herkomst

Productielocaties die leveren aan Nederlandse en Vlaamse bedrijven zijn gevestigd in circa 20 landen. Onderstaande tabel geeft de belangrijkste productielanden

weer, kijkend naar het aantal Nederlandse of Vlaamse bedrijven dat materialen direct of via een agent of exporteur laat verwerken in een fabriek.

Land	Aantal bedrijven verslagjaar 1	Aantal bedrijven verslagjaar 2
India	20	22
China	14	19
Vietnam	12	11
Portugal	5	10
Spanje	6	9
Italië	4	9

Belangrijkste productielanden

Binnen productielanden vindt de winning van de materialen plaats in verschillende groevegebieden. Groevegebieden waar vijf of meer deelnemende bedrijven afnemen zijn:

Aantal bedrijven dat afneemt	Verslagjaar 1	Verslagjaar 2
10	Bundi, Rajasthan, India	Prakasam, Andhra Pradesh, India
9	Prakasam, Andhra Pradesh, India	Porto, Região Norte, Portugal Jiaxiang, Shandong, China Bundi, Rajasthan, India
8		Chittoor, Andhra Pradesh, India Changtai, Fujian, China Yên Định, Thanh Hoa, Vietnam
7	Chittoor, Andhra Pradesh, India	Bojanala, Noordwest, Zuid-Afrika
6	Rangareddy, Telangana, India Yên Định, Thanh Hoa, Vietnam	Massa en Carrara, Toscane, Italië Vikarabad, Telangana, India (voorheen gerekend tot Rangareddy)
5	Papagaios, Minas Gerais, Brazilië Changtai, Fuijan, China Jiaxiang, Shandong, China Warangal, Telangana, India Bojanala, Noordwest, Zuid Afrika	Henegouwen, Soignies, België Chamarajnagar, Karnataka, India Karimnagar, Telangana, India

De verschillen ten opzichte van het eerste verslagjaar worden deels veroorzaakt doordat meer bedrijven zijn aangesloten en doordat bedrijven nu meer inzicht in de keten hebben. Voor een ander deel is er sprake van een verschuiving: meer bedrijven dan vorig jaar importeren uit Europese landen. Door hoge prijzen van transport – vooral van containers – zijn veel bedrijven naar alternatieve materialen gaan zoeken die dichter bij huis, met name in Europa, worden gewonnen en verwerkt. Cijfers over importvolumes zijn onvolledig maar de indruk bestaat dat de verschuiving in volume nog sterker is dan de verschuiving in aantallen productielocaties. In de hoop dat de prijzen op termijn weer zullen normaliseren, houden veel bedrijven hun leverancier buiten Europa nog aan maar komt hun grootste volume nu wel van Europese leveranciers.

2.3 Materialen

Materialen die worden geïmporteerd zijn basalt, graniet, kalksteen, leisteen, marmer, en zandsteen.

Graniet is het meest geïmporteerde materiaal. Traditioneel zijn China en India de belangrijkste leveranciers. Het afgelopen jaar hebben Portugal en enkele Afrikaanse landen zich daarbij gevoegd. Graniet voor publieke buitenruimtes komt behalve uit

China nu ook vaak uit Portugal. Graniet, in met name de zwarte en donkergrijze tinten, komt behalve uit India nu ook vaker uit landen in Afrika. Dit wordt veel gebruikt voor keukenbladen en grafmonumenten.

Zandsteen dat wordt geïmporteerd door aangesloten bedrijven, kwam vorig jaar hoofdzakelijk uit Rajasthan in India. Afgelopen jaar hebben enkele bedrijven alternatieve materialen geïmporteerd uit Noord-Afrika.

Marmer wordt uit veel verschillende landen geïmporteerd. China verliest terrein. Italië en Turkije zijn nu belangrijke leveranciers.

2.4 Risico's

De aangesloten bedrijven hebben aan het onafhankelijke secretariaat gerapporteerd over risico's. Bedrijven baseren zich daarbij veelal op online gesprekken met hun leverancier, soms aangevuld met bevindingen uit publieke rapportages. Vanwege de pandemie hebben bedrijven minder vaak dan voorheen zelf productielocaties bezocht. Een minderheid van de bedrijven heeft risico's geconstateerd op basis van actuele, onafhankelijke audits. Het uitvoeren van audits is niet verplicht binnen TruStone. Komend jaar zullen de bedrijven verder gaan met het in beeld brengen van de risico's en de achterliggende oorzaken ervan.

De partijen hebben afgesproken dat landen binnen de Europese Economische Ruimte geen risicolanden zijn. De verschuiving van import uit risicolanden in met name Azië naar landen binnen de Europese Economische Ruimte, betekent echter niet dat bedrijven nu minder hoeven bij te dragen aan verbeteringen. De ernst van risico's is leidend, niet het volume van afname.

Bedrijven hebben een completer beeld van risico's in de keten bij fabrieken dan voor de schakels verderop in de keten, zoals cobbleyards en groeves (zie verder hoofdstuk 3). Van de productielanden hebben bedrijven het meeste inzicht in arbeidsomstandigheden in China en India. Maar omdat afgelopen verslagjaar ook een risicoanalyse in Zimbabwe is uitgevoerd, is daar nu ook meer zicht op hoe het met de arbeidscondities is gesteld. Komend jaar worden risicoanalyses uitgevoerd in Vietnam, Brazilië en Turkije.

In China worden veel verschillende materialen gewonnen en verwerkt. Granieten producten die voor de inrichting van de publieke ruimte worden gebruikt, maken daar relatief gezien een groot deel van uit. De ervaring van aangesloten bedrijven is

dat vanuit de Chinese overheid de eisen op het gebied van veiligheid en milieu de afgelopen jaren flink zijn opgeschroefd. Problemen die relatief vaak worden gerapporteerd betreffen vakbondsvrijheid en lange werkdagen.

In India wordt met name in Rajasthan veel zandsteen gewonnen en verwerkt. In het zuiden wordt vooral graniet gewonnen en verwerkt. Vanuit beide gebieden wordt gerapporteerd over verschillende risico's. Kinderarbeid komt bijvoorbeeld voor in de zandsteenindustrie in Rajasthan waar kasseien vaak in een thuisomgeving met de hand worden gekapt. Gedwongen arbeid treft vaak migranten die zowel in het noorden als in het zuiden werkzaam zijn. Andere risico's zoals lage lonen, onveilige omstandigheden, gezondheidsproblemen en milieuvervuiling worden in het hele land gesignaleerd. De risico's komen vaker voor diep in de keten, bijvoorbeeld bij cobbleyards en groeves, dan bij de voor de inkopers eerste schakels, zoals de fabrieken die goederen exporteren.

In Zimbabwe wordt graniet gewonnen dat vaak direct op transport wordt gezet naar Mozambique om van daaruit te worden vervoerd naar bijvoorbeeld Italië. In Italië worden de blokken in fabrieken verwerkt tot platen, tegels of maatwerkproducten. Uit de risicoanalyse in Zimbabwe blijkt dat onder meer corruptie en schending van landrechten veelvoorkomende problemen zijn.

De risicoanalyses die in het kader van TruStone zijn uitgevoerd, zijn *hier* te vinden.

Een cobbleyard in India (foto: Eline Wijnen)

3 Resultaten van jaar 2

3.1 Vraag

3.1.1 Deelname aanbestedende diensten

In het convenant is alleen voor het eerste jaar een streefcijfer afgesproken voor de deelname van aanbestedende diensten, namelijk 30. In totaal zijn nu 38 aanbestedende diensten aangesloten: 9 Nederlandse en 29 Vlaamse. In het verslagjaar heeft zich één nieuwe aanbestedende dienst aangesloten: de gemeente Groningen.

Gemeenten die deelnemen het aan Initiatief TruStone

Aangesloten maatschappelijke organisaties hebben in het verslagjaar tientallen gemeentes in Nederland aangeschreven. In sommige gemeentes is het proces om te beslissen over aansluiting nog gaande. Andere zien van deelname af, bijvoorbeeld omdat ze maar weinig aanbestedingen met natuursteen hebben. Ook het komende jaar worden hierop weer initiatieven genomen.

Aanbestedende diensten die zich bij TruStone aansluiten, verbinden zich eraan om zoveel mogelijk de Internationale Sociale Voorwaarden (ISV) toe te passen bij aanbestedingen met natuursteen. Leveranciers kunnen aan ISV voldoen door due diligence uit te voeren. Deelname aan TruStone kan helpen om aan te tonen dat een leverancier aan die voorwaarden voldoet.

3.1.2 Toepassing Internationale Sociale Voorwaarden

Het convenant streeft ernaar dat ISV na één jaar wordt toegepast op 30 procent en na tweeënhalf jaar op 50 procent van het aanbestedingsvolume in Nederland en Vlaanderen. Gegevens over het aanbesteed volume van natuursteen in Nederland en Vlaanderen en over toepassing van ISV zijn echter niet beschikbaar.

De partijen bij het Initiatief zullen in 2022 verkennen welke indicatoren een zinvol beeld geven van de voortgang van toepassing van ISV bij aanbestedingen met natuursteen en daar vervolgens afspraken over maken.

Aangesloten aanbestedende diensten verankeren ISV steeds meer in hun beleid. In sommige gemeentes lijkt de toepassing van ISV eerder regel dan uitzondering te zijn geworden.

Een voorbeeld van een gemeente die ISV toepast is *hier* te zien.

3.1.3 Ondersteuning

De partijen betrokken bij de onderhandelingen die hebben geleid tot het Initiatief TruStone, hebben in 2017 opdracht gegeven om te onderzoeken hoe aanbestedende diensten invulling kunnen geven aan ISV. Onder leiding van Soeters Management is daartoe een pilootprogramma opgezet.

Het projectteam heeft in november 2021 de eindrapportage uitgebracht. Op basis van ervaringen met aanbestedingen in de afgelopen vier jaar presenteert de eind-

rapportage lessen en aanbevelingen (zie kader). Tegelijkertijd met de eindrapportage is een handreiking over toepassing van ISV gepubliceerd.

De rapportage is *hier* te vinden.

Conclusies rapportage 'Aanbesteding als aanjager van transitie'

- De aanbestedingswet staat het inbrengen van de ISV niet in de weg;
- ISV als instrument in inkoop gebruiken vraagt een andere mindset: van transactie-gericht naar transitiegericht;
- Transitiegericht werken vraagt om risico nemen, in plaats van risico uitsluiten;
- Overheidsorganisaties hebben nog werk te doen op het gebied van contractmanagement om de eisen, die in de aanbesteding gesteld zijn, in de contractfase effectief op te volgen;
- Bedrijven vergroten hun impact door (handels)schakels uit de keten te verwijderen en te investeren in relaties met partijen in landen van herkomst;
- Dialoog is de weg naar meer begrip en samenwerking;
- Samenwerking is de weg naar meer impact;
- Ngo's en vakbonden zijn belangrijke partners op het gebied van ISV en internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Om aanbestedende diensten bij de toepassing van ISV te ondersteunen en te ontzorgen, is in het kader van dit programma in 2018 het Team ISV Natuursteen (TIN) opgericht. Het TIN bestaat uit deskundigen op het gebied van mensenrechten, due diligence en aanbestedingen. In het verslagjaar maakten de gemeentes Groningen en Nijmegen actief gebruik van deze mogelijkheid tot ondersteuning.

Aanbestedende diensten kunnen ook bij het secretariaat informeren naar de due diligence van hun leveranciers. Het afgelopen jaar zijn door aanbestedende diensten geen vragen gesteld over individuele leveranciers, wel meer algemene vragen over toepassing van ISV of over risico's in productielanden.

3.2 Aanbod

3.2.1 Deelname bedrijven

	Doel		Realisatie	
	Einde jaar 1	Einde jaar 2	Einde jaar 1	Einde jaar 2
Nederland				
Importeurs	29	35	15	19
Verwerkers	30	40	4	4
Aandeel import (schatting)	30%	40%	25%	28%
Vlaanderen				
Importeurs	33	37	14	14
Verwerkers	50	100	2	2
Aandeel import (schatting)	80%	85%	65%	65%

Tijdens het verslagjaar hebben zich vijf nieuwe Nederlandse bedrijven aangesloten. Eén deelnemend bedrijf is overgenomen door een ander TruStone-lid. De groei van het aantal deelnemende Nederlandse en Vlaamse bedrijven blijft daarmee achter bij de doelstellingen. Partijen en secretariaat hebben bedrijven benaderd en zullen dat ook in jaar 3 doen.

Inmiddels is een belangrijke stimulans gegeven aan deelname van bedrijven. De cao-partijen in de Nederlandse Afbouwsector bieden bedrijven die onder de cao Afbouw vallen sinds 1 januari 2022 een korting van 400 euro per jaar als zij lid worden van het Initiatief TruStone. Voor bedrijven die natuursteen importeren die is gewonnen of verwerkt in risicolanden, is dat een aantrekkelijke korting op de contributie. Voor bedrijven die niet zelf importeren of alleen materialen importeren die zijn gewonnen en verwerkt binnen de Europese Economische Ruimte betekent dat zelfs dat het lidmaatschap gratis is.

Vakbonden hebben in het verslagjaar grote bouwbedrijven en opdrachtgevers aangeschreven. Vooralsnog hebben zich geen bouwbedrijven aangesloten. Als reden wordt opgevoerd dat natuursteen een relatief klein onderdeel uitmaakt van de projecten die zij uitvoeren.

Een lijst van deelnemende bedrijven staat *hier*.

3.2.2 Implementatie due diligence

	Doel		Realisatie	
	Jaar 1-bedrijven	Jaar 2-bedrijven	Jaar 1-bedrijven	Jaar 2-bedrijven
Implementatie due diligence	Puntentotaal van 20%	Puntentotaal van 40%	7 van de 7 bedrijven voldoen	21 van de 25 bedrijven voldoen
Inzicht in de keten	Inzicht in: 100% directe leveranciers 50% fabrieken 50% groevegebieden 25% groeven	Inzicht in: 100% directe leveranciers 75% fabrieken 75% groevegebieden 50% groeven	7 van de 7 bedrijven voldoen	21 van de 25 bedrijven voldoen
Plan van aanpak	Alle importeurs uit risicolanden leveren een plan van aanpak in		5 van de 5 bedrijven voldoen	20 van de 24 bedrijven voldoen

In totaal nemen 39 bedrijven deel aan het Initiatief:

- Van 32 bedrijven zijn in het afgelopen jaar de due diligence-inspanningen beoordeeld. Voor 7 bedrijven was het de eerste beoordeling ('Jaar 1-bedrijven'), voor 25 bedrijven de tweede ('Jaar 2-bedrijven'). Naast de 5 bedrijven die zich in het verslagjaar hebben aangesloten zijn er ook 2 bedrijven die zich aan het eind van het vorige verslagjaar hebben aangesloten. Die bedrijven zijn vorig jaar nog niet beoordeeld.
- 6 bedrijven importeren niet zelf en hebben geen jaarrapportage hoeven in te leveren. Met 3 van die bedrijven zijn wel adviesgesprekken gevoerd.
- 1 bedrijf heeft zich pas in het vierde kwartaal van het verslagjaar aangesloten en zal volgend jaar voor het eerst worden beoordeeld.

Van de 32 bedrijven die zijn beoordeeld, zijn er 3 bedrijven die uitsluitend materialen importeren die zijn gewonnen en verwerkt in landen binnen de Europese Economische Ruimte. Die bedrijven hoeven geen plan van aanpak in te leveren. Voor 2 van die bedrijven was het de eerste beoordeling, voor 1 bedrijf de tweede.

7 van de 7 Jaar 1-bedrijven voldoen aan de vereisten van het eerste jaar. 21 van de 25 Jaar 2-bedrijven voldoen aan de vereisten voor het tweede jaar. 4 bedrijven hebben meer tijd nodig om daaraan te voldoen.

Alle deelnemende bedrijven vullen een vragenlijst in over hun due diligence en krijgen daar een puntenscore voor. Jaar 1-bedrijven moeten een score hebben van mini-

maal 20 procent en Jaar 2-bedrijven van 40 procent. De bedrijven die voldoen aan de vereisten voor het betreffende jaar scoren als volgt:

	Verslagjaar 1	Verslagjaar 2	
		Jaar 1-bedrijven	Jaar 2-bedrijven
20-40%	8	2	
40-60%	11	4	10
60-75%	2	1	8
>75%			3

De puntentoekenning is gebaseerd op het *beoordelingskader* dat door partijen is vastgesteld.

Due diligence bestaat uit zes stappen. Per stap wordt hieronder de voortgang toegelicht.

Stap 1: Beleid formuleren en verankeren

Alle bedrijven hebben een beleidsverklaring, de meeste ook een code of conduct. De beleidsverklaring staat veelal op de website. De code of conduct wordt besproken met leveranciers. In het verslagjaar gebeurde dat laatste vooral met de directe leveranciers, met name fabrieken, en veel minder leveranciers verderop in de keten, zoals groeve-eigenaren.

De gevolgen van COVID-19 en de daaraan gelieerde hoge transportprijzen zijn ook hier te merken: bij een kleiner volume van afname is de bereidheid bij leveranciers lager om met de betreffende importeur in gesprek te gaan over sociale en milieuomstandigheden. Verschillende importeurs liepen daar tegenaan. Tegelijkertijd waren er ook importeurs die positieve respons rapporteerden. Een verklaring kan zijn dat internationaal MVO ook in productielanden meer bekendheid heeft gekregen. Een andere verklaring kan zijn dat als gevolg van het afnemen van het totaalvolume dat wordt gevraagd, leveranciers eerder geneigd zijn om te voldoen aan vereisten van afnemers.

Bedrijven maken er ook werk van om het eigen personeel bewust te maken. Kleine bedrijven kiezen er vaak voor om in een informele setting er met medewerkers over te praten. De wat grotere bedrijven gebruiken bijvoorbeeld personeelsbijeenkomsten of andere interne communicatiemiddelen. Verschillende bedrijven hebben

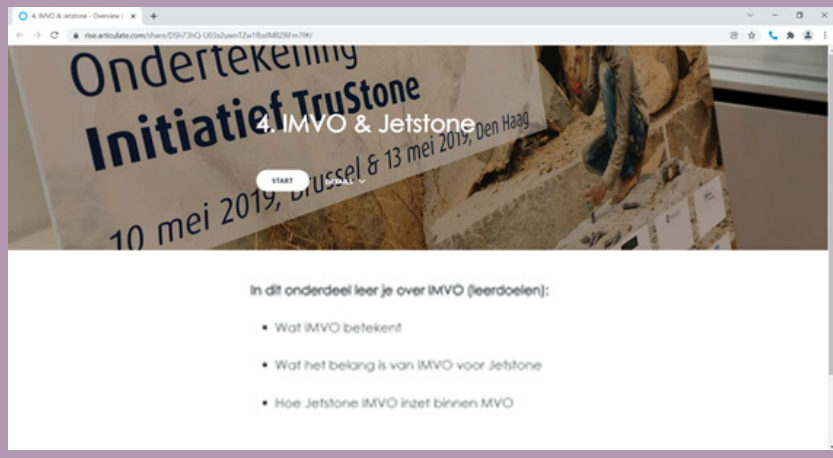
internationaal MVO vast onderdeel gemaakt van de interne opleiding van elke medewerker (zie kader).

IMVO onderdeel van interne opleiding medewerkers Jetstone

John van den Heuvel, Jetstone

Jetstone kan alleen succesvol zijn door haar medewerkers. Dus willen we dat onze medewerkers gezond en veilig kunnen werken, en in zichzelf kunnen investeren door middel van opleidingen. We hebben daarom de Jetstone academy ontwikkeld, die alle medewerkers geacht worden te volgen.

De Jetstone academy is een online leeromgeving. Een van de modules gaat over MVO. We leggen medewerkers daarin uit wat MVO inhoudt en we geven voorbeelden van hoe Jetstone MVO in de praktijk brengt. Na afloop leggen de medewerkers een eindtoets af en wordt ze gevraagd met een groep een MVO-idee te ontwikkelen.

Stap 2.1: De keten in kaart brengen

Vorig jaar was het voor een aantal bedrijven lastig om van hun directe leveranciers informatie over leveranciers verderop in de keten te krijgen. Onder meer tussenhandelaren in Italië wilden geen informatie over de herkomst verstrekken. De vrees bestond dat Nederlandse en Vlaamse bedrijven dan direct zouden gaan afnemen bij hun leveranciers. Afgelopen verslagjaar heeft het aangesloten bedrijven minder moeite gekost om de herkomstgegevens te krijgen. Het initiatief vanuit het secreta-

riaat en de partijen van TruStone om Italiaanse partijen en bedrijven te benaderen heeft daaraan bijgedragen (zie verder onder 3.3).

Jaar 1-bedrijven hebben gemiddeld 90 procent inzicht in fabrieken en 73 procent inzicht in groeves. Voor hen was inzicht in 50 procent voor fabrieken en 25 procent voor groeves vereist. Jaar 2-bedrijven hebben gemiddeld 84 procent inzicht in fabrieken en 56 procent inzicht in groeves. Voor hen was 75 procent voor fabrieken en 50 procent voor groeves vereist. Een reden dat Jaar 1-bedrijven meer inzicht hebben, kan zijn dat veel grote importeurs met veel ketens in risicolanden al vanaf de start van TruStone zijn aangesloten. Zij hebben meer tijd nodig om al hun ketens in kaart te brengen.

Stap 2.2: Risico's identificeren

Bedrijven kunnen risico's identificeren door zelf bezoeken af te leggen, audits uit te laten voeren en/of te informeren bij lokale partijen. Eigen bezoek is het afgelopen jaar bijna niet mogelijk geweest. Sommige bedrijven hebben daar wel een agent voor ingeschakeld. Circa tien bedrijven hebben recentelijk audits laten uitvoeren. Slechts sporadisch is informatie ingewonnen bij aangesloten maatschappelijke organisaties of lokale organisaties.

Als gevolg hiervan is het inzicht in risico's slechts beperkt toegenomen. Daarbij is er wel verschil tussen fabrieken en groeves. De meeste bedrijven nemen het grootste deel van hun volume af bij een beperkt aantal fabrieken die ze vaak al jarenlang kennen. Het inzicht dat zij hebben in de omstandigheden bij die leveranciers is over het algemeen goed. Het gesprek over omstandigheden is veelal online voortgezet. Soms zijn ook audits uitgevoerd.

Die fabrieken leveren meestal verschillende materialen uit verschillende groeves. Importeurs kiezen er vaak voor om samen met de fabriekseigenaar die groeves te bezoeken. Het afgelopen jaar hebben die bezoeken nauwelijks plaatsgevonden. Een minderheid van de bedrijven heeft audits bij groeves laten uitvoeren. Het inzicht van risico's bij groeves is derhalve slechts beperkt toegenomen.

Op basis van risicoanalyses die in het kader van TruStone zijn uitgevoerd, of van rapporten van maatschappelijke organisaties, weten we dat er risico's voorkomen bij zowel fabrieken als groeves. De ernstigste risico's komen relatief vaak voor dieper in de keten, bijvoorbeeld bij cobbleyards en groeves. Omdat het inzicht met name bij groeves slechts beperkt is gegroeid, vreesden partijen vertraging bij het aanpakken van die risico's. Partijen hebben daarom besloten om actief aangesloten bedrijven te benaderen om deel te nemen aan collectieve projecten. Zo hopen de

partijen te voorkomen dat vertraging wordt opgelopen in het aanpakken van de ernstigste risico's. Uiteraard laat dit onverlet dat bedrijven hun eigen verantwoordelijkheid hebben voor omstandigheden in hun gehele keten.

In sommige gevallen hebben bedrijven ook afscheid genomen van leveranciers. Na twee jaar gesprekken voeren wordt soms gewoon duidelijk dat leveranciers echt niet mee willen werken (zie kader).

Stoppen met leveranciers die niet willen meewerken

Maurice van Nieuwenborgh, Nibostone

Afgelopen jaar hebben wij onze due diligence-activiteiten vooral gericht op India, omdat we op basis van rapporten, eigen waarnemingen en recent uitgevoerde audits vermoedden dat daar de ernstigste risico's voorkomen. Wij hebben herhaaldelijk gesproken met een leverancier in India over verbeteringen van sociale en milieuomstandigheden. We hebben ook onze hulp aangeboden en voorgesteld om bijvoorbeeld met een lokale ngo aan tafel te gaan. Helaas werkte de leverancier niet mee. We blijven in contact maar hebben inmiddels ook een nieuwe leverancier gevonden. Deze nieuwe leverancier is vorig jaar ge-audit en pakt het verbeterplan serieus op. Er wordt bijvoorbeeld gewerkt aan loonbetaling via bankrekeningen in plaats van cash. Daardoor worden de loonbetalingen transparanter en dat verkleint de kans op ongelijkheid en op gedwongen arbeid. Wij volgen de voortgang en bieden zo nodig hulp aan.

Vanuit het pilootprogramma ISV natuursteen is een onafhankelijke risicoanalyse op basis van deskresearch uitgevoerd in China. Maatschappelijke organisaties hebben opdracht gegeven om een risicoanalyse in Zimbabwe uit te voeren. In totaal namen acht verschillende bedrijven hier aan deel. Zie verder paragraaf 3.2.3.

Stap 3: Risico's aanpakken

Het Initiatief heeft als doelstelling om binnen de toeleveringsketen van de natuursteensector binnen een termijn van drie tot vijf jaar substantiële stappen van verbetering te bereiken voor groepen die negatieve gevolgen ervaren.

Om dat doel te bereiken zijn in het Initiatief de volgende afspraken gemaakt:

- Bedrijven implementeren due diligence. Als zij risico's in hun keten aantreffen dan stellen ze een verbeterplan op en dragen bij aan het verminderen of oplossen

van die risico's. Als zij meer risico's aantreffen dan ze kunnen behappen, dan pakken ze eerst de meest ernstige en waarschijnlijke risico's aan.
- Partijen zetten collectieve projecten op in samenwerking met bedrijven.

11 importerende bedrijven – allemaal Jaar 2-bedrijven - hebben in het verslagjaar direct bijgedragen aan het verminderen van risico's in een deel van hun ketens:
- 7 bedrijven droegen bij aan verbeteringen bij vaste leveranciers waar ze veel volume afnemen.
- 8 bedrijven werkten samen met ngo's en lokale partijen aan een regionale aanpak van risico's, waaronder een stakeholderdialoog in Rajasthan (zie 3.2.3).
- 2 bedrijven namen deel aan verbeterprogramma's van certificeringsorganisaties.

Bedrijven die niet direct bijdragen aan vermindering van risico's, dragen vaak wel indirect bij door invloed uit te oefenen op hun leveranciers. Ze spreken bijvoorbeeld leveranciers aan op het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen of geven advies over veiligheid en milieu. Ook dat kan een gepaste invulling zijn van de verantwoordelijkheid die bedrijven hebben.

Als bedrijven in hun ketens meer risico's aantreffen dan ze kunnen aanpakken dan moeten ze prioriteren. Ze pakken dan de risico's als eerste aan die het meest ernstig en waarschijnlijk zijn. Aangezien het inzicht in ketens nog niet volledig is, wordt die beslissing vaak genomen op basis van landenrapporten. Toch komt het ook voor dat de prioritering wordt gemaakt op basis van concrete risico's bij individuele productielocaties (zie kader).

Huisvesting voor migranten als prioriteit

Rob Vanuytven, Tuinmaterialen Meynen

Wij halen steen uit het Noordoosten van China en uit Rajasthan in India. Uit risicoanalyses van TruStone blijkt dat er in Rajasthan meer en vaak ernstigere risico's voorkomen dan in China. Toch hebben wij besloten om eerst een risico bij onze fabriek in Noordoost-China aan te pakken. In de omgeving van de fabriek werken veel mensen die afkomstig zijn van het platteland in Midden-China. In de buurt van de fabriek is voor hen geen betaalbare huisvesting beschikbaar. Om die reden hadden de werknemers een tentenkamp opgeslagen. Wij vonden die situatie schrijnend. Het was onhygiënisch en met de koude winters in het gebied ook erg gevaarlijk. Samen met andere fabrieken in de omgeving hebben we daarom studio's laten neerzetten. De werknemers kunnen daarmee beschikken over goede huisvesting en schoon sanitair.

Nu dit probleem is opgelost gaan we risico's in Rajasthan aanpakken. We doen inmiddels samen met onze leverancier mee met de dialoog in Rajasthan om bij te dragen aan betere omstandigheden voor werknemers en bestrijding van kinderarbeid. Ook gaan we verder met het in kaart brengen van risico's. Wij gaan in 2022 bijvoorbeeld actief bijdragen aan een verdiepende risicoanalyse in China, die in opdracht van TruStone-partijen zal worden uitgevoerd.

In de plannen van aanpak zijn verschillende acties voor het komende verslagjaar opgenomen. Acties die in verschillende plannen van aanpak terugkomen zijn onder meer:

- In China vooral invloed uitoefenen op leveranciers om werknemers te betrekken bij de vaststelling van lonen en werktijden;
- In India deelnemen aan collectieve projecten om complexe en vaak regionale problemen aan te pakken zoals kinderarbeid en gedwongen arbeid;
- In verschillende landen directe hulp leveren aan leveranciers op het gebied van o.a. veiligheid en gezondheid, zoals het beschikbaar stellen van persoonlijke beschermingsmiddelen of hulp bij het opstellen van veiligheids- en milieuplannen.

De plannen van aanpak zijn *hier* te vinden.

Stap 4: Monitoring en evaluatie

Bedrijven volgen de voortgang van hun internationaal MVO-beleid. Vaak doen ze dat een keer per jaar, als zij de webtool van TruStone invullen. Op enkele bedrijven na gebeurt dat niet systematisch aan de hand van heldere prestatie-indicatoren. Partijen en het secretariaat zullen komend jaar op dit punt ondersteuning bieden.

Stap 5: Communicatie

De internationale richtlijnen benadrukken het belang van publieke communicatie over due diligence-inspanningen en de resultaten die daaruit voortvloeien. Transparantie over internationaal MVO wordt ook omschreven als *knowing and showing*. Knowing and showing laat zien dat een bedrijf midden in de maatschappij staat en zich verantwoordelijk opstelt.

In september 2021 heeft het Initiatief een handreiking gepubliceerd die bedrijven helpt om invulling te geven aan de eisen en aanbevelingen die TruStone stelt aan publieke communicatie. De meeste bedrijven hebben het beoordelingsgesprek met

het secretariaat afgewacht en zullen in het eerste kwartaal van 2022 invulling geven aan hun publieke communicatie.

Een innovatief voorbeeld van publieke communicatie over de herkomst van materialen zijn de productpaspoorten van Arte (zie kader).

Productpaspoorten Arte

Niels van den Beucken, Arte di Granito

Om inzichtelijk te maken waar onze keukenbladen van worden gemaakt, heeft iedere materiaalsoort en kleur een eigen productpaspoort. Het paspoort maakt de volledige keten inzichtelijk, van de groeve tot en met montage bij de klant. Zo zie je precies welke weg de keukenbladen hebben afgelegd.

Hiermee willen we laten zien dat al onze producten op de meest verantwoorde manier worden geproduceerd. We hebben een nauwe samenwerking met onze ketenpartners. Wij stellen ons open en zijn transparant over de waardeketen.

Zie de website van Arte.

Stap 6: Herstel en verhaal
In maart 2021 is het onafhankelijke klachten- en geschillenmechanisme van het Initiatief TruStone van start gegaan. Benadeelden kunnen bij deze commissie terecht wanneer hun rechten geschonden worden. De commissie heeft een eigen *informatiepagina* waar onder meer de samenstelling van de commissie is te raadplegen, evenals uitspraken en de stand van zaken rond klachten die eventueel in behandeling zijn. In het verslagjaar zijn geen meldingen bij de commissie binnen gekomen.

Bedrijven dienen in hun ketens belanghebbenden erop te wijzen dat ze een melding kunnen doen bij de commissie. Alle bedrijven vermelden het mechanisme in hun code of conduct en vaak op hun website. Het management van met name fabrieken en in minder mate van groeves, is daarmee op de hoogte van het bestaan van het mechanisme. Werknemers en omwonenden worden op die manier echter niet bereikt. Bedrijven zullen komende jaren dus ook op andere manieren aandacht moeten vragen voor het mechanisme.

De ervaring met de stakeholderdialoog in Rajasthan (zie 3.2.3) laat zien dat een gezamenlijke campagne een effectieve manier is om aandacht te vragen voor het klachten- en geschillenmechanisme. Partijen zullen dat komend jaar in verschillende regio's gaan doen.

3.2.3 Ondersteuning

Ondersteuning door partijen

Om bedrijven te ondersteunen bij de implementatie van due diligence hebben de partijen, ondersteund door het secretariaat, tools en trainingen ter beschikking gesteld.

Het secretariaat heeft in maart 2021 een webinar verzorgd over veiligheid en gezondheid en in juli over het in kaart brengen van ketens. In september vond een webinar plaats over discriminatie en gender, georganiseerd door ngo Arisa.

De partijen hebben dit jaar vier handreikingen gepubliceerd: leefbaar loon, publieke communicatie, ketens in kaart brengen en juridische aspecten van due diligence. De eerste twee zijn gepubliceerd op de website van TruStone. De laatste twee zijn beschikbaar in de besloten webomgeving voor leden.

In opdracht van Arisa is een onafhankelijke risicoanalyse in Zimbabwe uitgevoerd. De analyse is in oktober gepubliceerd. De uitkomsten van het onderzoek zijn in een online meeting gedeeld met de TruStone-leden. Arisa heeft verder gesprekken gevoerd met de Nederlandse ambassade in Harare over hun mogelijke rol bij de opvolging van het onderzoeksrapport in 2022.

Ondersteuning vanuit het pilootprogramma

Vanuit het pilootprogramma zijn eveneens activiteiten ondernomen die due diligence-activiteiten van bedrijven ondersteunen en bijdragen aan verbeteringen in de keten.

In 2021 zijn leden van TruStone in dialoog gegaan met leveranciers en lokale organisaties uit Rajasthan (India). Voor het eerst vinden nu gezamenlijk gesprekken plaats tussen TruStone-leden, hun leveranciers en lokale partners van Arisa over de misstanden in de zandsteenketen. De gesprekken gaan met name over beloning, veiligheid & gezondheid en toegang tot herstel en verhaal. De dialoogsessies zorgen er mede voor dat de bedrijven meer inzicht krijgen in de lokale problematiek. Geza-

menlijk wordt nagedacht over hoe de activiteiten van de lokale organisaties ondersteund kunnen worden.

3.3 Samenwerking internationaal

Veel leden van het Initiatief TruStone kopen in bij Italiaanse importeurs. Tijdens de eerste beoordelingsronde hebben verschillende leden aangegeven dat de bereidheid van Italiaanse importeurs laag is om gegevens te verstrekken over de herkomst van materialen. De vrees bestond bijvoorbeeld dat het verstrekken van die gegevens de eigen concurrentiepositie verzwakt.

In opdracht van Arisa heeft The Good Lobby in Italië een campagne opgezet om meer bewustwording te creëren over verantwoord ondernemen in lijn met de internationale richtlijnen bij Italiaanse bedrijven, brancheverenigingen, overheid, ngo's en vakbonden. Bijna 100 relevante spelers zijn aangeschreven. Verder is namens de maatschappelijke organisaties van TruStone input gegeven op het *Nationaal Actieplan mensenrechten* van Italië.

De Italiaanse vakbond CGIL FILLEA heeft interesse getoond om met de thema's van TruStone verder te gaan. In het derde convenantsjaar zullen hier gesprekken over gevoerd worden.

In het verslagjaar hebben partijen en het secretariaat van TruStone Italiaanse bedrijven en organisaties benaderd om uit te leggen waar het Initiatief TruStone voor staat en waarom we samenwerking zoeken zowel bij in het in kaart brengen van ketens als in het voorkomen en verminderen van misstanden. Op 13 december 2021 heeft hierover een online rondetafelgesprek plaatsgevonden met ongeveer 80 deelnemers, waaronder veel Italiaanse importeurs. De Italiaanse staatssecretaris van Economische Zaken, de vicevoorzitter van het Europees Parlement en een groot aantal Italiaanse bedrijven namen deel.

Het gesprek is *hier* terug te vinden.

Partijen en secretariaat waren ook aanwezig bij de jaarlijkse Marmomac-beurs in september 2021 in Verona. Het Initiatief TruStone ontving een speciale erkenning van het Amerikaanse Natural Stone Institute (NSI) voor buitengewone bijdragen en inspanningen in de natuursteensector. Daarnaast is ook een presentatie gegeven door Arisa en het secretariaat aan de leden van EUROROC over TruStone en de nood-

zaak van due diligence. Verder is er gesproken met een delegatie van de Nederlandse ambassade in Rome en Milaan.

Het secretariaat van TruStone neemt namens de partijen een erkenning van NSI in ontvangst

Bedrijven die actief zijn op de Duitse markt worden regelmatig gevraagd om certificaten. Erkende certificaten zijn onder meer te vinden op de site van het kompass nachhaltigkeit. Hoewel TruStone geen certificaat is, staat het nu ook op die lijst en wordt het ook genoemd op de site. TruStone-leden maken daarmee meer kans op opdrachten. Bedrijven die een vermelding op de website willen krijgen als TruStone-lid kunnen op de site lezen hoe ze zich kunnen aanmelden.

4 Ambities voor jaar 3

4.1 Vraag

4.1.1 Publieke projecten

Na vier jaar van kennissessies over de wettelijke ruimte voor ISV, pilootaanbestedingen met selectie-, gunnings- en uitvoeringscriteria, en dialoogbijeenkomsten met bedrijven en aanbestedende diensten zijn in november 2021 de rapportage 'Aanbesteding als aanjager van transitie' en de 'Handreiking maatschappelijk verantwoord Inkopen' gepubliceerd. Het secretariaat en de werkgroep ISV van het Initiatief TruStone zullen in het komende jaar ervoor zorg dragen de resultaten onderdeel te maken van de ontwikkeling van Initiatief TruStone.

Het Team ISV Natuursteen (TIN) stopt. Naar aanleiding van de ervaringen met dit team wordt binnen expertisecentrum PIANOo gewerkt aan een steunpunt ISV, waar aanbestedende diensten kennis kunnen halen en ook actieve ondersteuning kunnen krijgen.

4.1.2 Business to Business

Bedrijven die onder de Nederlandse CAO Afbouw vallen en natuursteen importeren die is gewonnen of verwerkt in risicolanden, krijgen sinds 1 januari 2022 een korting van 400 euro per jaar als zij zich aansluiten bij het Initiatief TruStone. Voor bedrijven die niet zelf importeren of alleen materialen importeren die zijn gewonnen en verwerkt binnen de Europese Economische Ruimte, betekent dit een gratis lidmaatschap. De korting op het lidmaatschap wordt gefinancierd vanuit het O&O-fonds Afbouw en jaarlijks geëvalueerd. Natuursteenbedrijven die onder de cao Afbouw vallen en lid zijn van NOA genieten bovenop de € 400,- korting nog meer voordeel. Zij worden namelijk gecompenseerd voor de verhoging van de bijdrage aan het O&O-fonds (0,13%, per 1 januari 2022). Alleen NOA-leden kunnen hiervoor worden gecompenseerd en het zal ook via NOA worden geregeld.

Naar verwachting betekent het dat er in het derde jaar van het Initiatief nieuwe bedrijven gaan aansluiten. De voorwaarden voor deelname zijn hetzelfde als voor bestaande leden. Importeurs van natuursteen dienen due diligence uit te voeren. Verwerkers van natuursteen die niet zelf importeren, dienen de Nederlandse of Vlaamse importeurs te bevragen waarvan zij afnemen. Het secretariaat beoordeelt de inspanningen van de bedrijven.

4.1.3 Consumentenmarkten

In jaar 3 gaan partijen en secretariaat verder met de strategie om ook consumenten bewust te maken dat er risico's bestaan en dat TruStone-bedrijven (importeurs, verwerkers, detailhandel) er alles aan doen om hun impact op mens en milieu in de hele keten te verbeteren. Een duidelijke communicatie, toegesneden op verschillende consumentendoelgroepen, is het doel van die strategie, om enerzijds de TruStone-bedrijven te ondersteunen en anderzijds bewustmaking in de hele sector te helpen ontplooien. De afgelopen jaren van het Initiatief hebben aangetoond dat er nog een lange weg te gaan is als het gaat om het bewust maken van consumenten over wat verantwoorde natuursteen is. Dat maakt het voor Trustone-bedrijven niet altijd makkelijk zich te onderscheiden van andere spelers op de markt.

TruStone-bedrijven zullen daarom in jaar 3 verder communicatiemateriaal ter beschikking krijgen (of hulp bij het ontwikkelen ervan) om aan te geven aan consumenten dat zij trachten de herkomst van hun producten te achterhalen en de risico's aan te pakken die gepaard met het winnen van hun materiaal. In het komende jaar zal dit ook ingebed worden in de bredere strategie van communicatie naar de buitenwereld met als doel TruStone bekender te maken. Dit moet ook bedrijven over de streep halen die nog niet helemaal de meerwaarde zien van deelname aan TruStone.

4.2 Aanbod

4.2.1 Implementatie due diligence

De bedrijven die hun 2e of 1e jaar deelname aan TruStone achter de rug hebben, geven aan steeds meer te begrijpen wat due diligence inhoudt en wat het betekent voor hen als bedrijf. Het is echter nog niet altijd compleet duidelijk voor bedrijven wat er jaar na jaar verwacht wordt en hoe ze het proces van gepaste zorgvuldigheid precies moeten uitvoeren. Daarvoor plant het secretariaat ook in jaar 3, zo nodig samen met partijen, allerlei momenten om bedrijven, in een groep of individueel, in te lichten en te adviseren over due diligence. Ook de uitwisseling tussen maatschappelijke organisaties en bedrijven zal verder worden bevorderd.

Ook in jaar 3 gebeurt dit onder meer via webinars, waar deelnemers informatie krijgen over hoe een bedrijf publiek dient te rapporteren over hun eigen due diligence-proces en over efficiënte manieren om dit goed te evalueren en op te volgen.

Het secretariaat zal ook in het voorjaar van 2022 bij bedrijven die dit wensen langsgaan om op maat gemaakt advies te geven over de vereisten van het lopende beoordelingsjaar en na te gaan waarmee het secretariaat of maatschappelijke organisaties hen nog beter kan ondersteunen.

Bedrijven kunnen vragen over het uitvoeren van een due diligence-proces hebben, zoals vragen over het omgaan met risico's. Het secretariaat, met hulp van de maatschappelijke organisaties, helpt bedrijven graag verder in het herkennen van risico's.

Partijen werken in jaar 3 verder aan thematische en due diligence-handreikingen zowel in het Nederlands als in het Engels, zodat het ook met de zakelijke relaties in risicolanden kan gedeeld worden. De handreikingen geven aan op welke manier informatie over risico's kan worden gewonnen (welke bronnen zijn er, welke vragen kan je stellen aan je leveranciers...) en hoe je die impact op betrokkenen kan aanpakken. De volgende handreikingen worden gepubliceerd in jaar 3: veiligheid & gezondheid, gender & discriminatie, kinderrechten & kinderarbeid, vakbondsvrijheid en monitoring & evaluatie. Er zal ook gewerkt worden aan één document dat alle handreikingen kort onder de aandacht brengt en de weg naar de handreikingen voor bedrijven makkelijker zal maken.

De maatschappelijke organisaties, ondersteund door het secretariaat, zullen in jaar 3 webinars (of online consultaties) organiseren om deze thema's en risico's extra onder de aandacht te brengen.

Grotere stappen in jaar 3

Petra Bolster-Damen, Dagelijks Bestuurder FNV, Internationale zaken

FNV vindt het erg jammer te constateren dat deelnemers in een aantal gevallen toch niet de voor het 2e jaar gestelde doelen hebben gehaald. We zien dat covid-19 en de daardoor ontstane reisbeperkingen invloed heeft gehad op de dialoog en communicatie in landen van herkomst, maar ketenpartners kunnen ook op een andere manier dan face to face worden benaderd. We gaan er daarom vanuit dat in het 3e jaar wél duidelijker en grotere stappen worden gezet om te voldoen aan de afspraken die door partners in het convenant zijn gemaakt. Want alleen dan wordt binnen de keten daadwerkelijk vooruitgang geboekt. Om de positie van de meest kwetsbare werknemers, maar ook die van kinderen te beschermen en mensen die worden gedwongen tot arbeid in de natuursteensector, vraagt een gestructureerde en gedreven inzet die verdergaat dan het zetten van een handtekening.

4.2.2 Verantwoorde productie

Dialoog Zuid-India

Vanuit overgebleven fondsen vanuit het pilootprogramma ISV natuursteen, wordt in 2022 gestart met dialoogsessies in Zuid-India. Begin maart 2020 is een delegatie, bestaande uit vertegenwoordigers van bedrijven, aanbestedende diensten en partijen en secretariaat van TruStone naar India afgereisd om daar de dialoog aan te gaan met lokale stakeholders: eigenaren/managers van productielocaties, maatschappelijke organisaties en lokale overheden. Separaat is gesproken met een lokale vakbond. Vanwege de COVID-19-pandemie is het tot op heden niet gelukt opvolging te geven aan de dialoog. Het is de bedoeling deze te hervatten en gezamenlijk te werken aan verbeteringen.

De onafhankelijke risicoanalyse uit 2020 rond de winning en verwerking van zwart graniet in Zuid-India kan gebruikt worden als basis om gesprekken te starten met TruStone-bedrijven actief in de regio, overheden en lokale stakeholders.

Dialoog Zimbabwe

De risicoanalyse van de natuursteensector in Zimbabwe werd afgerond in jaar 2 van het Initiatief. Dit gaf bedrijven die materialen importeren uit Zimbabwe in elk geval een beter zicht op de actuele en reële situatie. In jaar 3 zal op basis van de vaststellingen en suggesties een strategie ontwikkeld worden om de situatie voor betrokkenen te verbeteren. Er wordt daarvoor onder meer gekeken naar de stakeholders in Zimbabwe die het beste kunnen worden betrokken en hoe efficiënt een dialoog kan worden opgezet tussen bedrijven (leveranciers en importeurs), de overheid en maatschappelijke organisaties (vakbonden, ngo's).

Project leefbaar loon

In jaar 3 zullen verkenningsgesprekken plaatsvinden tussen bedrijven die Steel Grey materialen halen uit de regio Ballikurava (Andhra Pradesh, India), om te kijken of en op welke manier een project gestart kan worden om te onderzoeken wat leefbare verloningen zijn in deze specifieke regio. Arte di Granito en Arisa werken reeds jaren samen in die streek om verschillende risico's aan te pakken waaronder het niet betalen van een minimum loon of leefbaar loon. Op basis van deze kennis en ervaringen zal bekeken worden hoe andere TruStone-leden kunnen aanhaken bij de ervaringen die al zijn opgedaan.

Risicoanalyses Vietnam, China, Brazilië, Turkije

De maatschappelijke organisaties zijn het afgelopen jaar gestart met de eerste stappen voor de uitvoering van risicoanalyses in Vietnam, China, Brazilië en Turkije. In jaar 3 worden al deze analyses uitgerold. Daarnaast wordt onderzocht of er een risicoanalyse in Egypte of Zuid-Afrika kan worden opgezet.

4.3 Samenwerking internationaal

In jaar 3 wordt verder verkend op welke manier het Initiatief TruStone bekend(er) kan worden in de Europese markt (met name Italië, Duitsland en Frankrijk). Voor TruStone-bedrijven die zakelijke relaties onderhouden met deze landen helpt de internationale zichtbaarheid van het initiatief om zichzelf en hun inzet rond maatschappelijk verantwoord ondernemen in de kijker te zetten.

4.4 Midterm review

In jaar 3 wordt een tussentijdse evaluatie uitgevoerd waarbij zowel de voortgang als het functioneren van het Initiatief wordt beoordeeld. Mogelijk wordt ook bekeken of de scope van het Initiatief kan worden uitgebreid naar composiet en/of keramiek.

Dit is de tweede jaarrapportage van het internationaal MVO-Initiatief TruStone. In dit convenant werken bedrijven, brancheorganisaties, vakbonden, maatschappelijke organisaties (ngo's) en overheden uit Nederland en Vlaanderen samen. De doelen van het convenant zijn: betere arbeids- en milieuomstandigheden bij de winning en verwerking van natuursteen. Deze jaarrapportage is gepubliceerd in maart 2022.

Colofon

Uitgave
Sociaal-Economische Raad
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag

T 070 3499 525
E communicatie@ser.nl

www.imvoconvenanten.nl/nl/natuursteen

Tekst
SER-secretariaat Initiatief TruStone

Fotografie
Omslag: SER, binnenwerk: FNV, SER, Eline Wijnen

Vormgeving
2D3D, Den Haag (basisontwerp);
SER vormgeving

SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag

T 070 3499 525
E communicatie@ser.nl

www.imvoconvenanten.nl/nl/natuursteen

© 2022, Sociaal-Economische raad